

- [9] FRY, B. M.: Government publications: their role in the National Program for Library and Information Services. National Commission on Libraries and Information Science. Washington, Government Printing Office, 1978.
- [10] U. S. Congress. House. Committee on Government Operations. Federal government statistics and statistical policy. Washington, Government Printing Office, 1982.
- [11] U. S. Congress. Joint congressional hearings on the changing information needs of rural America: the role of libraries and information technology. Washington, Government Printing Office, 1984.
- [12] Public Law 91-345. 91st Congress. 1970. júl. 20.
- [13] HEIM, K. M.: Government-produced statistical data for social science inquiry: scope, problems, and strategies for access. = Numeric databases. Ching-chih Chen and Peter Hernon (eds.). Norwood, Ablex, 1984. p. 107-108.
- [14] HEIM, K. M.: Government-produced machine-readable statistical data as a component of the social science infor-

mation system: an examination of federal policy and strategies for access. = Communicating public access to government information. Peter Hernon (ed.) Westport, Meckler Publishing, 1983. p. 33-59.

- [15] American Library Association Council: Resolution to form a Coalition on Government Information. (Council Document.) Passed January 9, 1985 at the Midwinter Meeting of the Association in Washington.

/HEIM, K. M.: National information policy and a mandate for oversight by the information professions. = Government Publications Review, 13. köt. 1. sz. 1986. p. 21-37./

(Balázs János)

A Könyvtári és Tájékoztatási Szolgáltatások Fehér Házi Konferenciája 1989-ben?

Az Országos Könyvtári és Tájékoztatótudományi Bizottság (National Commission on Libraries and Information Science = NCLIS) jóváhagyta a könyvtári és tájékoztatási szolgáltatásokról az 1989. évre tervezett (második) Fehér Házi Konferencia (White House Conference on Libraries and Information Services) előzetes tervét. A javaslat most kerül a kormány és a kongresszus képviselői elé jóváhagyás végett.

Ebben a tárgykörben 1979-ben tartották az első Fehér Házi Konferenciát, amelyet 57 értekező, megbeszélés és egyéb összejövetel előzött meg. Több mint százezren vettek részt a tervezetek megvitatásában.

A javaslat az 1989. évi Fehér Házi Konferencia témáit három fő kérdés körül kívánja csoportosítani: a könyvtári és tájékoztatási szolgáltatások

- ◆ a termelékenység növeléséért,
- ◆ a művelődés elősegítéséért,
- ◆ a demokrácia fejlesztéséért,

különös tekintettel a ki nem elégített szükségletekre. A konferencia feladata lesz, hogy a törvényhozás számára javaslatokat dolgozzon ki.

Szolgáltatások a termelékenység növelése érdekében

Az USA gazdasági életében a termelékenység növekedése az utóbbi évtizedben lelassult, aminek következtében a világpiacon eddigi előnyös helyzete is megrendült; ez sok területen a munkanélküliek számának emelkedéséhez vezetett. A közgazdászok vé-

leménye ugyan megoszlik a visszaesés okairól, azonban két tényezőre gyakran hivatkoznak, mint amelyek a gazdasági növekedéshez feltétlenül szükségesek: (1) a technológiai fejlesztés, (2) az emberi tudás, képesség fejlesztése.

Nyilvánvaló, hogy a termelésben a termelékenység csökken, ha a dolgozóknak nehézségeik vannak mindennapi munkájuk elvégzésében. A technológiai fejlődés új feladatok elé állítja a dolgozókat, és folyamatos újraképzésüket, illetve továbbképzésüket követeli meg. Ez jellegzetes velejárója az ipari jellegű gazdaságról a szolgáltató, illetve információs gazdasággá való átalakulásnak.

A könyvtárak és tájékoztatási intézmények jelentőségét az információs társadalomban nem kell külön hangsúlyozni; nélkülözhetetlen szerepük van a nemzet gazdasági jóléte szempontjából is, hiszen a kutatási és fejlesztési tervek megvalósítása elképzelhetetlen az információkhoz való hozzáférés nélkül. Az új technológiák alkalmazása és a termelékenység növelése érdekében az információkra egyaránt szüksége van a kormánzatnak, az iparnak és a kereskedelemnek. A növekvő gazdasági és társadalmi mobilitás viszonyai között az egyének számára is megnövekszik az információk jelentősége, a szegények és hátrányos helyzetűek számára pedig különösképpen. A munkaerők átképzéséről is rendelkező 1983. évi törvény (Job Training Partnership Act) a felsorolt 25 alapvetően fontos feladat közül 10 megoldásához a könyvtárak közreműködését is igényli (pl. a munkahelyekre vonatkozó tanácsadás, az írás-olvasás elsajátításának segítése, a munkakészség fejlesztése stb.).

Minthogy a technológiai fejlődés nagy hatást gyakorol a gazdasági életre, és az amerikai társadalom fejlődése egyre inkább információfüggő, az információ megszerzésére, kezelésére és használatára irányuló készség kifejlesztése lényeges feltétele a gazdasági sikereknek. Mindez szükségessé teszi, hogy a Fehér Házi Konferencia megvizsgálja, a könyvtárak hogyan képesek

- ◆ biztosítani az ipar és a kereskedelem (különösen a kisvállalatok) részére a szükséges információkhoz való jobb hozzájutást;
- ◆ segíteni az amerikai üzleti életet a nemzetközi piacokon való sikeresebb szereplésben;
- ◆ kiterjeszteni a szolgáltatásaikat a munkaerő hatékonyságának fejlesztése érdekében;
- ◆ igénybe venni az új tájékoztatási technológiákat;
- ◆ előmozdítani a gazdaság vitalitását;
- ◆ az információkat hozzáférhetővé tenni minden ember számára a közművelődési, egyetemi, iskolai és vállalati könyvtárak együttműködése révén;
- ◆ támogatni az idősebbek tájékoztatási, továbbképzési, kulturális és szociális szükségleteinek kielégítését, elősegítve produktivitásuk fenntartását;
- ◆ szolgálni a beteg és hátrányos helyzetű embereket, segítve őket abban, hogy eredményes tevékenységet folytathassanak;
- ◆ kooperálni társadalmi csoportokkal, szervezetekkel és egyéb szervekkel a nehézségekkel, zavarokkal küszködő fiatalok érdekében.

Szolgáltatások a műveltség előmozdítása érdekében

Az USA-ban mintegy 27 millió ember, azaz minden ötödik felnőtt lakos írni-olvasni tudása olyan fokon áll, hogy nem képes kitölteni egy űrlapot vagy kiállítani egy csekket, megcímezni egy borítékot vagy elolvasni egy figyelmeztető feliratot. További 46 millió embernek pedig meglehetősen korlátozott a mindennapi életéhez szükséges írni-olvasni tudása. Minthogy sok munkakör feladatai bonyolultabbá válnak, amihez az olvasási és írási készség magasabb fokára van szükség, az amerikaiak milliói állás nélkül vannak, vagy nincsenek kielégítő módon foglalkoztatva, s így kevésbé hatékony tagjai az amerikai társadalomnak.

Az utóbbi 20 évben a könyvtárak dinamikus szerepet vállaltak azoknak az embereknek a segítésében, akiknek segítségre van szükségük írni-olvasni tudásuk fejlesztéséhez. Beszerezték számukra a szükséges anyagokat, tájékoztatási szolgáltatásaikat is kibővítették ebben az irányban. Együttműködnek az írást-olvasást tanító egyéb intézményekkel. A nevelőket ellátják a felnőttek oktatásához szükséges

irodalommal. Sok esetben a könyvtári helyiségekben tartják az ilyen programokat.

Egy információorientált társadalomban az információ keresésével és felhasználásával kapcsolatos ismeretek alapvető képességgé váltak. Egy oktatásiügyi minisztériumi jelentés (1983) le is szögezi, hogy "a legtöbb oktató most kezdi felismerni, olyan világban élünk, amelyben több információra van szükségünk, mint amennyit (a tanintézményekben) meg lehet tanítani. Ennélfogva az átlagpolgárnak, s különösen a művelt polgárnak egyaránt járatosnak kell lennie az adott időpontban szükséges információ kiválasztásában és kivonatolásában. ... Az oktatás kiválósága többé nem mérhető a tanulók által bemagolt adatok számával. Kritériumul inkább annak kell szolgálnia, hogy a tanuló mennyire képes az információk tömegében való válogatásra, a szükséges anyag megtalálására és a problémák megoldásához való felhasználásra." A kutatás és önálló tanulás képességének kifejlesztését, az egész életen át tartó tanulás igényének megalapozását részben az egyetemi képzés, részben pedig az iskolai könyvtárak segítségével kell megoldani.

A Fehér Házi Konferenciának meg kell vizsgálnia, a könyvtárak hogyan képesek

- ◆ hatékonyabban támogatni az intézményes oktatást az írni-olvasni tudás tanításában;
- ◆ támogatni az önállóan tanulókat és önkéntes oktatókat;
- ◆ segíteni a nem angol anyanyelvűeket;
- ◆ kooperálni más szervekkel a közérdekű tájékoztatás és referenszszolgáltatás terén;
- ◆ alkalmazni az új technológiákat a tanulók segítésében;
- ◆ szolgáltatásaikat kiterjeszteni, az írni-olvasni tudást fejleszteni a falusi területeken és a kisebbség körében;
- ◆ hatékonyabb partnerévé válni az e területen folyó községi, állami és szövetségi szintű tevékenységeknek;
- ◆ hasznosítani a könyvtári szolgáltatásokra és könyvtárépítésre vonatkozó törvény (Library Services and Construction Act) által biztosított szövetségi pénzalapot, és közreműködni más szövetségi kulturális programok végrehajtásában;
- ◆ támogatni a büntetőintézményekben folyó oktatást és gyakorlati képzést;
- ◆ fejleszteni a gyermekek részére szükséges szolgáltatásokat és a szülői nevelési programokat, amelyek az egész életen át tartó tanulás megalapozására irányulnak;
- ◆ az egész életen át tartó tanulást támogatni valamennyi korosztály körében;
- ◆ megjavítani a könyvtári szolgáltatásokat a magánszektorral való együttműködés révén stb.

Szolgáltatások a demokrácia fejlesztése érdekében

Ma inkább, mint valaha, a tájékoztatás fontos tényező a demokratikus társadalomban, hiszen a választók információik alapján alakítják ki választási döntésüket, a megválasztott és a kinevezett tisztségviselők pedig ugyancsak információik alapján hoznak olyan döntéseket, amelyek a választópolgárokat érintik. A tájékoztatás elősegítheti a polgárokat és köztisztviselőket a társadalmat foglalkoztató olyan kérdések előrelátásában és megértésében, amelyek megváltoztathatják életmódjukat és gondolkodásukat. Minthogy a demokratikus társadalom a polgárok megfelelő információkra alapozott közreműködésére támaszkodik, a Fehér Házi Konferenciának (amelynek időpontja egybeesik az USA alkotmánya életbelépésének 200. évfordulójával) fontos és időszerű feladata lesz annak vizsgálata, hogy a könyvtárak hogyan képesek

- ◆ minden polgár számára hatékony tájékoztatási központként működni;
- ◆ biztosítani a választott és kinevezett tisztségviselők és személyzetük számára a szükséges információkhoz való jobb hozzáférést;
- ◆ korszerű technológiát alkalmazni az információk tárolására, elemzésére és továbbítására;
- ◆ megszerezni és hozzáférhetővé tenni a kormányzat különböző szintjein publikált információkat;

- ◆ naprakészen tartani az állampolgárokat érintő döntéseket és programokat;
- ◆ együttműködni a polgárok különböző csoportjaival a választók tájékozottságának biztosítása érdekében;
- ◆ segíteni a használókat a látszólag túlburjánzó információtermés megrostálásában, a hasznos, megbízható és időszerű információk kiemelésében;
- ◆ jobban együttműködni a magánszektoralal az információk hatékony és gazdaságos hozzáférhetővé tételében;
- ◆ biztosítani, hogy az információkhoz ne csak azok férhessenek hozzá, akik fizetni tudnak értük;
- ◆ megőrizni semlegességüket a különféle képpen értelmezhető információk szolgáltatásában.

A második Fehér Házi Konferencia létrejöttét az *Amerikai Könyvtári Egyesület (American Library Association = ALA)*, az *Amerikai Tájékoztatástudományi Társaság (American Society for Information Science = ASIS)*, az állami könyvtárügyi ügynökségek vezető tisztségviselőinek szervezete (*Chief Officers of State Library Agencies = COSLA*) és még több más szervezet is támogatja.

/Why a 1989 White House Conference on Library and Information Services? = ASIS Bulletin, 1986. febr. – márc. p. 14–16./

(Balázs János)

A francia információs ipar jelene és jövője

A múlt év nyarán *Claude Germon* francia parlamenti képviselő a miniszterelnöktől megbízást kapott arra, hogy tanulmányozza a francia ipari és kereskedelmi tájékoztatási rendszer felépítését, működését; összegezze és értékelje eredményeit és hiányosságait. A feladat elvégzésére öt munkacsoportot alakítottak, amelyek a következő témakörökkel foglalkoztak:

- ◆ a tájékoztatási rendszerek és ezek termékei (a vizsgálatok eredményeit a következőkben ismer-tjük),
- ◆ a kis- és közepes vállalatok információs szükségletei,
- ◆ a külkereskedelem sajátos információs szükségletei,
- ◆ az ipari kommunikációs eszközök fejlesztése és felhasználása,
- ◆ az egyes szektorok tapasztalatai és újabb kezdeményezései a tájékoztatás területén.

A francia ipari és kereskedelmi tájékoztatási rendszer jelenlegi helyzete

Sok az új és gyakran kiváló teljesítményt is nyújtó vállalkozás, továbbá számos tájékoztatási program a modern csúcstechnológiákat alkalmazza; ha azonban a francia tájékoztatási rendszert egészében tekintjük, akkor észre kell vennünk, hogy a részegységek működése nincs összehangolva, a tájékoztatási rendszer pedig gyakran kihasználatlan, ezért kevésbé nyereséges.

A fenti megállapításokhoz vezető vizsgálat kiindulópontjaként először tisztázták, milyen jellegű legyen és milyen kritériumoknak feleljen meg a jól felhasználható ipari és kereskedelmi információ. Ez a fajta információ jellegét tekintve igen komplex: fellelhetők benne természettudományi, közgazdasági, jogi és társadalomtudományi elemek is. A vállalatokra vonatkozó adatokon kívül meg kell adnia